

KOLĚBKA.

HRA O TŘECH JEDNÁNÍCH.

Psáno roku 1891.

**Poprvé provozováno v Národním divadle v Praze
dne 11. prosince 1891.**

**Právo provozovací vyhrazuje si „Maj“, spolek českých spisovatelů
belletristů.**

OSOBY:

Král Václav IV. (šestnáctiletý).

M. Purkart, doktor v lékařství, jeho průvodce.

Daniel z Mrákotína, purkrabí na Jívně.

Jíra, polesný.

Maří, jeho sestra.

Alena, jeho vnučka.

Jan, student z Rakovníka.

Rubín, apotečník.

Dobronička, ve službě u Jíry.

Margreta, hospodyně na Jívně.

Bláha, sedlák.

První }
druhý } synek selský.

Děvčata selská.

Zbrojní pacholci z Jívny.

Děj v lesích Křivoklátských r. 1377.

Jednání I.

Dolina v Křivoklátských lesích. V pozadí, na úpatí lesnatého svahu dřevěná myslivna s přístřeškem na dřevěných sloupech obrostlých posedem a s lávkou u každého. Přístřeškem viděti hlavní dvěře, k nimž vedou dva kamenné schody. Na pravo (od diváka), dále od přístřešku dvěře do komory Dobroničkovy. Opodál, na pravo nekrytá studně s roubením. Okolo ní do pozadí v pravo cesta do pobočného úvalu. Na levo, (od diváka) v popředí skupina starých dubů a křoví, za něž vede od myslivny cestička do vedlejšího lesnatého údolí. Před myslivnou volná, travnatá prostora, kterou vede cesta ku přístřešku. Je v červenci, v neděli pozdě odpoledne.

Výstup 1.

Alena, Jíra.

Alena (sedmnáctiletá na lavičce u sloupu přístřešku blíže studny. Na lavičce nevelká, nenatřená truhlička, v ní prosté šperky [korale, pentle] a vyšívaná roucha bílá. Alena přehlíží pentle, až vytáhne modrou a červenou. V tom)

Jíra (statný stařec bílé brady, bílých vlasů, v zelenavé sukni přepásané nebarveným řemenem. Má přiléhavé nohavice a škorňe. Vyjde z myslivny beze zbraně, s hlavou ne-

pokrytou, hledí do lesa v pravo, Aleny nedbaje, až přilože dlaně k ústům zavolá): Hahou! Dobroničko! (Čeká, pak prudčeji:) Dobroničko!

Alena (se obrátí). I vždyť on přijde, dědečku.

Jíra. Ale už tu měl být. Na pekelný řetěz s ním. Potkal on zas nějakou bábu žvátornou. (Zlostněji.) Už abych zas za ním šel. Chochtanina stará! Ale jak ho spatřím (zachází do stavení).

Alena (vesele). Bude rachotit, ale neuhodí. (Zatím prohlédnuvši obě pentle uvázala si modrou do vlasů, zašla pozvukujíc si ke studni. Shlíží se v ní a zamyšleně zpívá:)

Andílku milovaný
nade vše převýborný — —

Výstup 2.

Maří, Alena.

Maří (mezi sloupy; je mladší nežli Jíra, ale šedá. Jinak svěží, čiperná). Ah, ah, hrdlice zpívá. Nu, jen dál —

Alena (překvapená, rychle se vztyčí). A já dál neumím.

Maří. To abych ti pomohla. (Třeslavým hlasem):

Mému srdci zvolený —

Alena. Ej, jakou má tetka paměť na takové písničky.

Maří. Jakou paměť! Když nám to či tobě ten student pořád zpíval, otevřeným oknem a zase z ulice a zas na floutnu — Vid', to bys teď zase ráda k tetě do Rakovníka.

Alena. Proč teď?

Maří. Nastal čas vagací.

Alena. A to teď právě ne.

Maří. A proč?

Alena. Aby řekli, že tam teď schválně chodím, nebo aby si — on — to pomyslí —

Maří. Jan? A tak by musil on k nám.

Alena (kvapně, čtveračivě). A nesměl by?

Maří. Pro mne; ale děd! A ty už na to pentle přehlížíš.

Alena (kvapně, žertem). I to abych se Vítu Dobešovu libila.

Maří. A pak ho vodou polila. Zlobí se prý hrubě.

Alena (vesele). To právě chci. Nebude mít alespoň takových milovníků řečí.

Maří. A Beneš! Buď! Ten prý hrozí.

Alena. Ať hrozí, poštvu na něj zase fenu, bude-li zase tak dolízat. Pro ty —

Výstup 3.

Jíra, předešlé.

Jíra (maje u pasu tesák, přes plece toul a kuší, hůl v ruce).

Maří. Kam jdeš?

Jíra. Na paseku, podívat se, není-li zas purkrabího stádo ve škodě.

Maří. Ten purkrabí ti krve upíjí. Duše lakomá! A jak mu hned rohy narostly! Bodejť z takového zemánka Mrákotínského hned králův purkrabí! Však kdyby nebyl pan lovcí jeho sestřenec.

Jíra (prudce). Ale já mu proto přece nic nesmlčím, nebude-li v právu. A kdyby deset lovcích a purkrabí! (Odejde do lesa v pozadí.)

Výstup 4.

Maří, Alena.

Alena. Já bych králi žalovala.

Maří. Běž za ním do Němec, někam na Rejn. Bůh ví, kdy se vrátí.

Alena (srovnala vyložené věci do truhličky. Chce ji odnést, v tom pohlédne v pravo). Hlele!

Maří (také tam upřela zraky). Koho nám sem vítr nese! A je to, věru, purkrabího hospodyně.

Alena. Je. Svatá Margreta. Jde shánět noviny.

Maří. A z nich klevet nadělat a jedu přimíchat.

Výstup 5.

Margreta, předešlé.

Margreta (v tmavých, celkových šatech, majíc hlavu bílou plenou zavínutou tak, že jí vlasů neviděti, toliko velké, lesklé čelo). Když mám tak cestu kolem, jak bych se nestavila.

Maří. Vítej.

Margreta (k Aleně). A panenka doma, dnes, kdy v Bělči kolo, tance? Dnes bys tam právě měla být.

Alena. A proč?

Margreta. Toť, pro tebe už teď synkové nejsou (škodolibě se usmívá). Ale viděla bys dnes v Bělči kolem zatočit.

Alena. Kolem zatočit? A koho? Jak?

Margreta. A také kolíbkou! Kolíbičku. Jsou tam s ní naši pacholci. Ještě s ní tudy nešli?

Maří. Nešli. S kolíbkou pravíš?

Alena. Jdeš-li také do Bělče?

Margreta. Já?! Shánět hříšné veselí? Na to nejsem zvyklá. U nás — v Mrákotíně nebývalo takových hříšných kratochvílí. Ja nikam, jen někdy do Rakovníka, a to že tam střídník pěkně káže. Ale Alenka tam už dávno nebyla.

Alena (schválně). Však já zas půjdu.

Margreta. To věřím, to věřím. Nastalť vagací čas a ten přivedí domů studenty, veselé, milovné žáčky.

(Významně.) Také do Rakovníka. A ten tvůj rakovnický mládenec —

Alena. O tom střídník také kázal?

Margreta (ostřeji). Ne, ale Marta věnečnice mně vypravovala, je to zbožná žena, věřím jí, i to, promiň, holoubku, že ten tvůj student je veselý tovaříš a že nedbá škol.

Maří. Znáš ho?

Margreta. Neznám, ale Marta věnečnice —

Alena (rychle). Klevetnice!

Margreta. Do očí bys jí to neřekla!

Alena. Hned. Až přijdu do Rakovníka —

Margreta. Budeš se honit za studentem, (důrazně, výhrážně) nepřejde-li tě chuť po dnešku až uslyšíš, co náš pán dal v Bělči ohlásit a poručit, až uvidíš tu kolíbičku. To ti snad zajde chuť sama chodit za zmilelíčkem (odejde v levo).

Výstup 6.

Alena, Maří, pak Dobronička.

Alena (popuzená). Já? Sama že!

Maří. Ta utrháním musí uhodnout. (Po Margretě.)

A „náš pán“, co ten zase —

Dobronička (šedovlasý, bez brady, s tesákem po boku, s oštěpem v ruce. Již z úvalu). Alenko! Dušíčko! (docházeje). Slyšeli jste —

Maří. Co se stalo!

Dobronička. Purkrabí z Jívny bude kolébat.

Alena (hledíc na tetu). Margreta také povídala —

Maří (vzpomíná si). Ah — snad —

Dobronička (sklamán, domnívaje se, že přišel s novinou pozdě). Vy už víte?! Že dal kolébku vytáhnout, oprášit (ukazuje).

Alena. Ne, to nevíme.

Dobronička (oživne, chutě, vesele). A že ji čtyři chlapi nosí ukazovat —

Maří (žasnouc). To snad tu starou, pokutnou kolébku z Křivoklátu.

Dobronička. Tu, tu.

Maří. Tu, co dal císař starý na Jívnu odklidit, tenkrát, když si přivezl na Křivoklát první královnu — Blančí (sedne na lavičku u sloupu zajatá novinou).

Dobronička. Tu, tu. Jak té paní Blančí dal tenkrát císař schytat všechny slavíky (začíná žvavě a zapomínaje sedne na druhou lavičku proti Maří).

Alena (za tetou). Ale co ta kolébka?

Maří. Nu, je taková velká, květovaná —

Dobron. A to ne, květovaná není.

Maří. Vždyť jsem ji také viděla.

Dobron. A já u ní stál a díval jsem se — je tomu dobrých čtyřicet let — to tenkrát Ivu Šímovu —

Maří. Věru, Ivu Šímovu —

Dobron. Nu tak. Vždyť se dobře pamatuju, jak jí biřic hradský ostříhal vlasy a upletl slaměný vrkoč a děvečky hradské jí medenicí vyzváněly, jak ji vedly, a všichni se chechtali a zpívali — a pak houp — (ukazuje) s Ivou na kolébku, a kolíbalí ji, až sebou házela sem tam, (ukazuje) pořád víc a víc, houpy, houp (ukazuje).

Alena (vážuě). A proč jí kolébali?

Dobron. Hm, jak by nekolébali, když —

Maří (rychle). Byla taková záletná dívka, hošice helm-brechná. Hoši za ní hrubě chodili —

Alena (živě). A teď snad chce purkrabí —

Dobron. Dává ji nosit, ukazovat, a že která —

Maří (rychle). Ale, Dobroničko, bratr tě shápněl a zlobil se —

Dobron. (rychle vstane). Zlobil se — kde je — kam šel —

Maří. Na paseku.

Dobron. To musím za ním (spěchá, pojednou stane).
O kolébce neví ještě nic.

Alena. Jak by věděl.

Dobron. (chutě, rychle). Á, to mu povím. (Kvapně odejde do lesa v pozadí.)

Alena (vesele). To dědečka potěší. (Jde do stavení.)

Maří. Kam jdeš?

Alena (u přístřešku). Pro nitě, navléknu si korale, (ukáže na trubličku) mám jich tam rozházených (vejde do stavení).

Maří (za ní mluví). Už nebudeš mnoho vidět (obráti se a shlédne v pravo purkrabího). Svatá Maří!

Výstup 7.

Purkrabí, Maří.

Purkrabí (vyjde z předu v pravo jako prve Margreta. Je v tmavé sukni, hustých, šedých vlasů, takového obočí. Z pod něho hledí slídivé oči. Je vrásčitý, bez vousů, pleti žlutavé). Moji pacholci zbrojní tudy ještě nešli od Bělče?

Maří. Neviděla jsem, pane purkrabí.

Purkrabí. Polesný doma?

Maří. Před chvílí odešel do lesa.

Purkrabí. Vyhánět mé stádo a střílet mé psy. Ale řekni mu, že včera bylo naposled. A kde je děvče?

Maří. Jen teď odešla — chce si korale navlékat.

Purkrabí. Aha! Korale, korale! Dáblův šlecht strojít a kratochvíle.

Maří. Ale pane purkrabí: všichni časové svůj čas mají, a mládí je veselé. Toť jeho právo a my staří mu ho nevezmeme. A byli jsme také mladí.

Purkrabí. Ale tohle se nedálo, co tohoto času. Teď dábel panuje. A zvláště tu, v této krajině. Za toho půl léta — ani ne — co jsem přehléd! Ta zdejší mládež,

a zvlášť (posměšně) panenky! Ty jen k skokům a tancům se strojíš a jenom po freji stojíš.

Maří. Ty pane ani za mák nepřehovíš.

Purkrabí. To ne, a ne, nepřehovím, ale domlouvám, hrozím, a protože to všecko marný hlas, (vypne se) uslyší a uvidí. Dnes v Bělči —

Výstup 8.

Alena, předešlí.

Alena (ze stavení, nese klubičko nití v ruce, popěvuje si, Zpozorovavši purkrabího). Ah —

Purkrabí. Panenka veselá, zpívá si.

Alena. Já ráda zpívám.

Purkrabí. Hm, ráda, ráda. Co všechno ty ráda —

Alena (vesele). Ale nejraději tuhle tetičku a dědečka —

Purkrabí (kousavě). A pak?

Alena Pak? (okamžik se rozmýšlí). Pak les, les — les plný ptáků a zvíře.

Purkrabí (vyčítavě). A tanec!

Alena (schválně). A jak! Tentž jedno se zpěvem.

Purkrabí. Ale ofěruješ ústa ďáblu, když v tanci zpíváš.

Alena. O tom jsem nikdy neslyšela.

Purkrabí. A uši ďáblu ofěruješ, když pištce posloucháš a hudce —

Alena. A ruce snad —

Purkrabí. A nohy také, když na nich v tanci poskakuješ, jako by do tě běs vstoupil.

Alena. A tuhle plebán kázal, že v Káni také tancovali. A ty bys, pane purkrabí, také sotva vydržel, když se takhle (ukazuje) sestaví kolo, když housle a dudy

začnou, když chlapci zadupají a děvčata v dlaně tlesknou a spustí: (naznačuje jako v tanci)

Milování bez vidání
jakožto noc bez svítání.

Maří (varovně). Alenko! Pane purkrabí, mladé pivo čep vyráží.

Purkrabí (nevrle brání rukou, potrhuje sebou). A — a — mladé. Nezvedené! (K Aleně.) A ty ochechule — ty se ještě smát?! Víš-li, že to všecko a tanec nejvíc je ponícením ďáblovým? A pro tanec všecko na roucha nakládáte, jen aby bylo rozkošné líčko a pěkné vlásky, abyste se líbily mladým bláznům, aby na vás každý hleděl. A to všecko jen smilstvo a frej ukazuje. (K Aleně.) A ty zvlášť. To abys hochy plašila. A plaší se jich vid'?

Alena. Plaší. Kdož za to.

Purkrabí. Vít Dobešův, vid'.

Alena (schválně). Ten, věru ten.

Purkrabí. A Beneš z Bud.

Alena (již podrážděná). Také, také, to ti Margreta dobře donesla.

Purkrabí (trne). Světe, toho nebývalo, aby která bez studu povídala, že má svého frejře. A ty jich kolik! (K Maří.) A to trpíš! Ty Eva stará! A co děd, (posměšně) ten přísný polesný. Divná správa — hm — jako v lese.

Alena (prudce). Máš-li něco proti dědečkovi!

Purkrabí. Ej panenka, v příliš horké vodě bába tě koupala. Do toho ti nic není.

Alena. Jakož tobě, kárá-li mne děd.

Purkrabí. To je mou péčí; jsem oprávně své čeledi, a já ty neplechý stavím. Kolébka to spraví. Ta jistě, pokutná kolébka. Margreta má pravdu, že by ti slušela. Však ji uvidíš. A po tomto a za ten smích a za tu

řeč musíš uvidět, uslyšet. A uslyšíš! (Rozčilen odejde v levo.)

Výstup 9.

Maří, Alena, pak Jíra s Dobroničkou.

Alena (hledí za purkrabím). Co hodlá ten nevrlec nerudný?

Jíra (přichází z lesa v pozadí).

Dobronička (s ním).

Jíra (k Maří). Vidíš, už má vítr. Dnes nebylo purkrabovo stádo ve škodě. (K Dobroničkovi.) Viděl-lis nějakou šelmu pytláckou?

Dobronička. Nikoho, jen jakéhos kořínkáře či apotečníka.

Jíra. Měls ho hnát. Kde trochu vzácnějšího koření, všecko vyplení. (Prudčeji.) Taková učená, latinská par-téka —

Maří (se podívá na Alenu).

Alena (se usměje).

Jíra. Je v lese vždycky lidské neštěstí. Ať je to mistr nebo bakalář z královny kanceláře; všechno střelí, blikavec, kozu jako srnce, i nejstaršího jelena, jenž z ruky žral, jako mistr Purkart — schválně — (náhle k Dobroničkovi). A co osmnáctník!

Dobron. Neviděl jsem ho dnes.

Jíra. Pomalu tu nebude poctivého jelena. Co mně řeknou, mně, starému lovcí, jenž mladého krále cvičil ve všech myslivostech. (K Dobroničkovi.) A ty, cos mi platen! Ale já vím, ty — a ostatní, vy mně to nepřete. Samou svízel strojíte, jako ten zemánek, pan purkrabí.

Dobron. (zarmoucen). Ale — vždyť já —

Jíra. Ale to jste už zapomněli, a purkrabí a lovčí, myslím, nevědí, jak mne tu, tamhle (ukazuje k dubům) císař starý pochválil, hlasem přede všemi. (Pojednou k Dobroničkovi.) A na tebe se také optal.

Dobron. (dojat). Optal, sama Velebnost císařská!

Jíra. A ty — co ty — tys mlčel jako dub a slze prolévals jako baba, a já — co jsem řekl? (Mírněji.) Velebnosti císařská — (Dojatěji). To je také starý paroháč, od mladosti tu věrně slouží.

Dobron. (dojat, mrká očima, přemáhaje slzy). V pravdě věru — starý paroháč (náhle ustane, napjatě naslouchá)

Z leva se ozve hluk a směs hlasů.

Dobron. (sebou trhne). To něco je. To se něco stalo!

Výstup 10.

Bláha, sedlák, dva synkové selští, tři děvčata selská, předešli.

Bláha (za ním ostatní, obraceje se k nim, utírá si rukávem tvář i čelo, oddechuje). Ještě bubnují?

První synek. Neslyším.

Bláha. Mám toho plné uši.

Dobron. (dychtivě). Co se stalo?

Bláha. Kramol, nekřesťanský kramol. Běžíme z Bělče. Mám tam dcerou vdanou a tu je druhá, Kateřina. Šli jsme se tam podívat.

Alena. Je tam kolo?

Bláha. Bylo, bylo.

První synek. Jen jsme začali tancovat —

Bláha. Počkej, synku — já to povím. Tak tedy, dudák pod lipou jen spustil, a již tu byli — z čista jasna, jak sé říká —

Druhý synek. Purkrabští pacholci z Jívny.

Bláha. Čtyři.

První děvče. S tesáky, oštípy.

Druhé děvče. A s bubnem.

Bláha. A s kolébkou, s tou, víte-li, čertovou — Maři. Pokutnou.

Dobron. (k Jírovi). Jak jsem povídal.

Jíra. A co hlásili, co s tou kolébkou.

Bláha. Že budou zas tou kolébkou trestat, jako on, purkrabí, že teď ďábel (pokřizuje se i družina) panuje, že naše ženské, vdané i svobodné, a ty nejvíc —

První děvče. Hanba!

Druhé děvče. To je ostudné!

Bláha (na ně). Mlčte! Že jste, jako že jsou všechny lehké, helmbrechtné, a tak že tu kolébkou —

Dobron. (k Aleně). To musím zvědět. (Vytratí se do zadu v levo do lesa.)

Jíra. Starý blázen! (K venkovanům.) A to jsou holé strachy.

Bláha. Aha, strachy!

První synek. Z kola nás vyhnali.

Jíra. A vy jste se dali?!

Bláha. A když — no když — s pánem a s větrem je marný zápas, jak se říká.

Dobron. A co dál?

Bláha. My utekli.

Maři. Margretu hospodyní jste nepotkali?

Alena. A purkrabího?

První děvče. Ne, my stezkou běželi. (V tom se ozve rachot bubnu.)

Bláha (s družinou se leknou a chtějí rychle odejít). To jsou oni!

Jíra (z ostra). Zůstanete-li!

Výstup 11.

Purkrabí, Margreta, čtyři pacholci. Předešli.

Purkrabí (v čele, za ním pacholek jako ostatní už starší s tesákem po boku a s bubnem. Za ním dva pacholci s tesáky nesoucí pokutnou kolébku, zastřenou hrubou plachtou. Za nimi pacholek s tesákem po boku a s oštípem v ruce. Za pacholky Margreta).

Purkrabí (vyšed pyšně kyne pacholkovi, aby ustal bubnovati).

Pacholci (stanou a zůstanou v témž pořádku, jak přišli).

Margreta (přibojí se blíže k purkrabímu, hledí sebevědomě jako vítězně na ženské z myslivny).

Purkrabí (na venkovany). A vy duše selské, kostrbaté, páchnoucí nemastným zelím a kyselým mlékem. Co vy tu!

Bláha (s družinou se krčí).

Jíra (s úštěpkem). My tu jsme hodní, nekvasíme, aniž tancujeme.

Purkrabí. Ale stáda vyháníme a cizí psy střílíme.

Jíra. Když nemají kyj přivázaný a běhají na škodu po lesích J. M. krále.

Purkrabí. To ti ještě vyrovnáme, až budu tvé vruby přehlížet.

Jíra (prudce). Od tebe se přehlížeti nedám, pane purkrabí. Já nejsem jako ti tu, (ukáže na sedláky) abys na mne hrůzu pouštěl.

Purkrabí (posměšně). Kdež pak na tebe! Ale na panenku ji pustím, proto jsem přišel —

Jíra. Na jakou panenku?

Margreta. Na pannu Alenku.

Alena. Na mne?!

Jíra. Děvče je má starost!

Purkrabí. Ale já jsem pán a správce své čeledi. A ty vody, kam pán káže, téci musí.

Jíra. Ale ne všechny. Co je s Alenou?

Purkrabí. Shání příliš ďáblův šlecht.

Margreta (rychle k truhličce). Hle roucha samý květ — a korálky a pentličky.

Alena. Co ti do toho!

Purkrabí. A chlapci za ní valmo chodí.

Jíra (zlostně se směje). Má ona za nimi běhat?

Purkrabí. A také běhá.

Aleně. Lžeš!

Máří

Děvčata, hoši } To není pravda!

Purkrabí (k Margretě). Mluv!

Margreta. V Rakovníku si studenta namluvila a chystá se za tam za ním.

Alena. Neutrhej!

Jíra (vyvalí oči, dá se pak do smíchu). Ale pane purkrabí, tak starý a že se staráš o takové klevety, o takové mrzké klevety, a od takových (ukáže na Margretu) dy-mudnic! Alena, myslivcovo dítě, že si oblíbila nějakou hubenou, školskou partéku! To není pravda! Pane purkrabí nech lesů a mladých a starej se jen o hrádek J. Mil. a ujdeš zlostem a smíchu.

Purkrabí. Smíchu?! Já?! Já? Purkrabí?

Jíra. Ano směju se a jak jsi s tou kolébkou.

Purkrabí. Směješ? Kolébce? A tím mně! A prve panenka také. Vy se mně smát? Předě všemi, před těmito chámy? A kolébce? Panenka? (K Aleně). Však se na ni dostaneš. (K pacholkovi s bubnem.) A ty spust! A provolej!

Pacholek (chce zabubnovat).

Jíra (vytrhne mu paličky). Tak spust! Jen spust!

Bláha (žasne).

Synkové, děvčata (se stranou smějí).

Purk. Jak — ty se opovažuješ? (K pacholkovi.) Hlas!
Volej bez bubnu!

Pacholek. Ve jméno urozeného Daniele z Mrakotína —

Jíra. Mlčiž!

Purk. (rozzloben). Hlas! Křič! (K ostatním.) A vy taste!

Pacholci (chápagi se tesáků a oštípu).

Jíra (strhne kuši). Hne-li se kdo —

Margreta. Pro Bůh! (Staví se ve strachu za purkrabího.)

Maří | Bratře!

Alena | Dědečku!

Jíra (nedbaje jich). Mé vnučce ohlašovat pokutnou kolébku ohavnou, jako nějaké frejířce, jako padlé holčici?! Vari! A hned pryč! Hned, pravím, klidte se! (Postupuje s kuší proti pacholkům).

Pacholci (zmatení hledí na purkrabího a zase na Jíru i za sebe).

Bláha (potěšen rázností Jírovou). Jářku — tuhle — tohle —

Jíra. Střelím, hrdinové z Mrakotína.

Pacholci (ustupují).

Purk. Stůjte, lotři zbabělí!

Bláha (posměšně). Aha, ti stojí!

První synek. Pojďte na ně!

Druhý synek Hrr — na ně!

Jíra. Tak braši, jsou větší baby nežli vy (oboří se s nimi na zbrojné pacholky).

Purkr. Stůjte! Bodejte, sekejte! Eh — vy — do věže vás vsadím!

Pacholci (rychle ustupují, dva odvěkou s sebou kolébku).

Bláha. Běží! Běží! (Za žoldněři.)

Synkové. Běží! (Také za nimi.)

Jíra (v jich všech čele).

Děvčata. A půjdeme zas tancovat. (Běží za nimi.)

Purkr. (všechn od sebe). To — toto — mně?!
Takhle —

Margreta. Rač pamatovati — teď je volno (ukazuje nu pravo). Rač prosím —

Jíra (vrátiv se k purkrabímu). Teď ty vody, kam pán káže, tekou. (Posměšně.) Rač dáti provolati.

Purkr. Ty — ty — za toto — uvidíš!

Marg. (pamatuje ho). Pro bůh, on nás ještě —

Jíra (k Margretě). Tys tu ještě, stará klevetnice?!

Marg. (rychle ustupujíc). Pane, on mne zastřelí! (Pojednou se otočí a rychle odejde, všočka vyděšená v pravo.)

Purkr. (tam také ustupuje, snaží se zachovati důstojnost). Za to se mi zodpovíš, a ta — (na Alenu) svodnice — ta přece kolébce neujde! (Odejde.)

Jíra. (za ním se smíchem). Jen si pro Alenu přijď s těmi svými hrdiny z Mrakotína!

Výstup 12.

Jíra, Maří, Alena.

Jíra. Dračí pokolení!

Maří. Mrzké klevety.

Jíra. Ty že bys měla ráda takovou školskou partéku!

Alena (váhavši, pak se sklopenýma očima). Je to pravda. dědečku.

Jíra (trna). Jak?! A není myslivec?!

Alena. Ani veverku nezastřelí.

Maří. Ale děvče!

Jíra. Ty že takového? Takové hedvábné paňátko? Tak je to pravda? (Náhle, prudce.) A tak je také pravda, že sama za ním chodíš!

Alena (prudce). To ne, dědečku!

Jíra. Lžeš! Ta bába měla pravdu. (Mávne rukou.) I na pekelný řetěz s tebou! A já starý medvěd! Má vnučka! (nahle prudce k Maří). To paní teta jistě při té leči byla.

Maří. A bratře, nač toho dubového hlaholu! Ohně neupálíš, vody neutopíš, větru nezadusíš —

Jíra. A ženského jazyka nepřebrousíš —

Alena (jež v pohnutí maně skládala pentličky, náhle se obrátí. Hlas se jí zachvěje). A ty pomůžeš purkrabímu soudit.

Jíra. Já?!

Alena. Když věříš, že sama chodím za studentem.

Jíra (zaražen). No — (okamžik váhá, pak prudce). I čert aby s ženskými jednal. (Odejde do lesa, v pravo v pozadí.)

Výstup 13.

Maří, Alena, Dobronička.

Maří. Proč jsi se vyznávala.

Alena. Když je to pravda.

Maří Ale právě v tuto chvíli!

Alena. Dědečka šidit nemohu a nebudu.

Dobronička (udýchán, jako vyjeven z lesa v pozadí z leva). Kde je polesný!

Maří | Co se stalo!

Alena | Co neseš!

Dobron. Ne, ne, polesný nejdřív (chvátá ke stavení, u sloupu se však zastaví a vybuchne). Král je tu!

Maří. Jsi-li při rozumu!

Alena. Povídej! Dědeček není doma.

Dobron. Že není? To musím za ním. Je v lese?
(Ukazuje.)

Maří. Je, ale dřív pověz.

Alena. Cos slyšel!

Dobron. Chtěl jsem zvědět, co bylo v Bělči (ukazuje v tu stranu) a tak jsem prve uskočil (ukazuje kudy). A jdu, abych přišel na stezku — A najednou — Alenko —

Maří, řekněte samy. Jdu lesem a na protější stráni, v lípovci, shlédnu jakéhosi drába zbrojného, cizího, a ten leze dolů pasekou. A tu někdo s hora, já ho neviděl, volá: „Pojď zpátky, tady krále nenajdeš, tudy neuběhl.“

Alena (v náhlé radosti). Kdyby to byl!

Maří. Svatá Maří, to je div —

Alena (kvapně, dychtivě). A co víc?

Dobron. Zašli a byli pryč.

Alena. Žes na ně nezškřikl.

Dobron. Já se lek', nebo ten druhý — ten hlas — zdálo se mně, ne, jistě to byl mistr Purkart.

Maří (k Aleně). Kdyby to dědeček slyšel! Ale co že by král tak najednou —

Dobron. Stýskalo se mu —

Alena. Vrátil se asi z Němec a nemohl se našich lesů dočkati —

Dobron. Pravá myslivecká krev. Ale kam šel děd? Tudy? (ukáže).

Maří. Tudy, ještě bys ho došel.

Dobron. Budu chvátat, aby zvěděl. A kdybychom tak na krále uhodili! Tak už jdu honit krále. Alenko, já krále honit! (Rychle odejde do lesa.)

(Soumračí se.)

Výstup 14.

Maří, Alena.

Alena. Kdyby to byla pravda! Tenť by v pravou chvíli přijel. To by se dědeček obveselil.

Maří. Jak se král asi za ta tři léta změnil. Bude-li zase tak veselý.

Alena. Ů jak bývalo, asi nebude.

Maří (žertem). Toť se ví, ženatý člověk, ani ne dva-

cítiletý. A kdo ví, je-li tu, snad se Dobronička hodně přeslechl —

Výstup 15.

Purkrabí, Maří, Alena.

Alena (shlédne purkrabího). A zase ten!

Purkrabí (z pravé strany, nese otevřený list, zamračen, pyšně). Kde je polesný?

Maří. V lese.

Purkr. Jdu s nařízením. Došel mne posel z Křivoklátu. (Zamračeně.) Král přijede.

Alena (radostně). Ah! (kvapně k Maří). Vidiš, že Dobron —

Maří (rychle jí dá znamení, ať mlčí, pak k purkrabímu). Král? To snad není možná.

Purkr. (uhodí hřbetem dlaně na list). Tu je od lovčího list a v něm píše můj sestřenec, (důrazně) lovčí z Křivoklátu, že Jeho Milost přijede zítra na Jívnu, k nám, ať se ihned smluvím s polesným o hon a jak J. Milost uctít a uvítat —

Maří. Zítra přijede? A ne dřív? —

Purkr. (mrzutě). Tu to psáno (ukáže na list). A kde je polesný?

Maří. Bratr je v lese.

Purkr. Musím s ním hned mluvit. Pošli pro něj. Ať přijde hned ke mně na hrádek.

Maří. Nemám koho poslat —

Purkr. Lovčí káže, já kážu, běží o J. Mil. královskou, slyšíš? Ještě dnes to musí být ujednáno.

Alena (k Maří). Sběhnu pro dědečka.

Maří. V tu chvíli ne. Půjdu sama. (K Aleně, důrazně.) Přijdu hned. (Odejde do lesa, kudy Jíra odešel.)

Purkr. (za ní volá velitelsky). Ale hned ať přijde!

Výstup 16.

Purkrabí, Alena.

Purkr. (když Maří zašla do lesa k Aleně). Teď budeš sama. Teď by mohli ti frejovní mládenci —

Alena (uražená, schválně vpadne). Však už na ně čekám.

Měsíc vychází. V tom se ozve z lesa na levo Janův zpěv, zdaleka ještě:

Andílku milovaný,
nade vše převýborný —

Alena (sebou trhne a bezděky se obrátí po hlase k lesu).

Purkr. Ejhle! (Zlomyslně.) Co je to „Andílku milovaný“ — (ironicky). To snad Dobronička zpívá, nebo dědeček? (Zkoumavě.) To není ani Vít ani Beneš —

Alena (vzdorně). Ani ten žák, ale je to čtvrtý! Rač se přesvědčit. (Nechá ho stát a vběhne do stavení.)

Purkr. (v komickém úžasu). I ty hadova panenka! Vždyť ty mne neošálíš. Na měsíčku ti však neostanu. Ale přesvědčím se, uvidíš! (Odejde v pravo.)

Opona spadne.

Jednání II.

Hájovna jako v I. jednání. Večer, měsíc svítí.

Výstup 1.

Alena.

Okamžik jeviště prázdné. Z lesa, z daleka se ozve roh.

Alena (otevře okno, vyhlíží opatrně. Zleva z lesa zavzní Janův zpěv, už blíže):

Ty jsi kvítek ovšem převýborný,
toběť toužím beze vší proměny,
já tvůj sluha jediný —

Alena (vyjde, stane na schodech u dveří, okamžik váhá, pak sestoupí a rozhlížejíc se vyjde. Hledí na pravo, kudy purkrabí odešel). Je pryč. Čert starý, nevrlý, hořký závistiví (obrátil se na levo, odkud zněl zpěv.) Chudáček, čeká toužebně. A mám ho tak nechat. Je tak na blízku a tak dlouho jsem ho neviděla — ah — (naslouchá s patrným potěšením zpěvu, jenž se ozve za scénou, ale zase blíž)

Andílku milo — — —

Alena. Co tak náhle ustal? Kde je? (Ohlíží se, pak k dubům postoupí a vychýlivši se naslouchá.) Křoví haráší,

to není vítr (trhne sebou). Kroky! (Ustoupí na volnou prostory ku sloupům přede dveřmi). Už jde — co teď (hledí k dubům).

Výstup 2.

Apotečník, Alena, pak Jan.

Apotečník (vyvalí se z černého stínu vysokých dubů. Je tlustý, v tmavé sukni přepásané, v takových přiléhavých nohavicích a ve střevicích. Na hlavě černý biret bez péra. Přes plece brašnu, z níž láhev vyčuhuje. U pasu kabelka. V ruce hůl, ve druhé svazek bylin. Dvě otéčky jich má přes levé rameno, dvě u pasu.)

Alena (zklamána z lehka vykřikne).

Apotečník (mile překvapen). Á -- á -- to je lesní kvíteček. Nic se mne neboj. Jen po koření a (sladce se usmívaje) vonném kvítí chodím. Ej, a teď vidím to nejhezčí, (postoupí k Aleně) flos mirabilis!

Alena. To tys zpíval?

Apot. Ne, to někdo opodál. Bloudím, mé lilium. Chlapec s nůši se mi v lese ztratil. Lékovník jsem, vzácné léky a theriaca strojím, (sladce) i pro stonavé srdce —

Alena. To u mne neprodáš.

Jan (objeví se pod duby).

Alena (stojíc proti apotečníkovi tváří k dubům Jana zpozoruje).

Jan (jí kyne).

Alena (vzrušená, rychle k apotečníkovi). Co chceš, máš-li žízeň?

Apot. (povytáhne z brašny láhev). Ta mně zbyla. Zkus, je vománkové.

Alena (netrpělivě). Ne, teď ne.

Apot. Tak až pak.

Alena (v nezbytí). Ano, třeba až pak, (netrpělivě) ale teď — Pokroč dál.

Apot. (sedá na lávku u sloupu). A tady je líp (smekne bíret, utírá hlavu a skládá zvolna se sebe věci). Líp nežli v mé apotečnické zahradě. Jeť tu kvítek — mh — jako jacinthus krásně aromatský. Tibi est nomen? Jak ti říkají?

Alena (roztržitá, valně neposlouchajíc, ohlíží se po Janovi, tajně mu kyne, aby počkal). Ale tu nemůžeš ostat.

Apot. (sladce). A proč? Nech mne tu lilium údolní, a sedni si také (ukazuje na druhou lávku).

Z lesa se ozve zatroubení.

Apot. Co je to?

Alena (náhle jí připadlo). To je děd — stíhá pytláky a — lesní škůdce — také kořínkáře, věru.

Apot. (se zarazí).

Alena. Chytne-li tě, pošle tě na Jívnu do věže.

Apot. (sbírá brašnu a dává ji na plece). Co si myslí — pro Bůh, to bych nerad.

Jan (ustoupiv, změněným hlasem). Jsem na stopě — tady někde je ten zlořečený apotečník!

Apot. É hoře! É hoře! Kam teď, můj kvítečku.

Alena. Do stavení. Schovám tě (pomáhá mu sbírat byliny). Sem do komory, honěm (vede ho za rukáv do Dobroničkovy komory). Ale tichó tam, sic bys musil do věže. —

Apot. To ne, to ne. (Už v komoře.) Mám-li pak všechno — láhev —

Alena. Všechno, všechno a již mlč, dědeček je tu. (Přirazí dvěře a zavře na petlici, pak se rychle obrátí.)

Výstup 3.

Jan, Alena.

Alena (vesele). Vítej, dědečku!

Jan (kvapí k ní). Alenko! (Chce ji objati.)

Alena (ho zdrží). Tak to dědeček nedělá. Ale kde jsi se tu vzal! A co myslíš teď, v tuhle dobu! Pojď dál, do stínu (vede ho, ohlížejíc se).

Jan. Z toužebnosti jsem přišel, rovnou z Prahy. Tys sama doma.

Alena. Teta musila do lesa za dědem. (Živě, vesele.) Přijedeť mladý král, není-li již tu. Zastesklo se mu po lesích. A my se na něj také těšíme.

Jan. Ty také?

Alena. A jak! On k nám, sem do hájovny často chodíval.

Jan (s jemnou výčitkou). Ty o něm hrubě ráda mluvíš. A děd —

Alena. O, přijde snad co nevidět.

Jan. Snad jím nehrozíš?

Alena. Kdybys byl myslivcem!

Jan. Za to pytláče chytil jsem pěknou hrdlici. (Vzal ji za ruce a chce ji vésti na místo měsícem ozářené.)

Alena. Pytlák na světlo nechodí.

Jan. Když jsem tě tak dávno neviděl. Přej mi toho, ať se ti do očí podívám. Jdu schválně přes vaše lesy, chvátal jsem jako vítr, poručiv duši Bohu. A teď srdce i tělo dávám v tvoje ruce.

Alena (radostně). Ty nejdřív k nám! Na mnes nejdřív vzpomněl!

Jan (vyndá z kabelky u pasu prsten). Tu na svědectví.

Alena. Ah prstýnek! Mně? Opravdu? Ah, já ještě žádného neměla. (Jde s ním na světlo.) Jak se třpytí a ten kamínek nebeské barvy. (Dává prsten na palec.)

Jan. Na palec ne!

Alena. Vždyť dívky také tak —

Jan. O ty ne ze srdce, ale z plíc věrnost drží. Ukaž, mé sluníčko. (Vezme ji levou ruku.) Na tenhle, který jde vedle nejmenšího.

Alena. Proč právě na ten?

Jan. Od toho prstka, víš-li, jde žíla jedna až do srdce a tím ukážeš, že věrnost srdečnou chceš držeti.

Alena. A to je pěkné! To jen sem (nastrukuje prst).
Tak —

Zatroubení z lesa.

Alena (se lekne). Dědeček! (Mrzutě.) Co dnes pořád troubí! A je blízko — Rychle jdi —

Jan. Ať je, ať mne pozná

Alena. Ne, dnes ne. Všecko ti pak povím. Děd už o tobě ví. Dnes uslyšel. Purkrabí z Jívny a jeho hospodyně mu pověděli a mne ztupili, že za tebou sama chodím.

Jan Ohavný utrhač!

Alena (rychle). A potupnou kolébkou mně hrozil — To všecko purkrabova hospodyně, chodí k vám do Rakovníka. Ale teď, prosím tebe, skryj se, děd už jistě jde. Třeba tam za duby (vede ho tam).

Jan. Ale přijď brzo. Brzo! A na cestu (políbí ji náhle na skráň a odkvapí pod duby).

Výstup 4.

Purkrabí, Alena, pak mistr Purkart.

Alena (slabě vzkřiknuvši prchá ku přístřešku. Tam se ohlédnouc spatří purkrabího. Zůstane za sloupem).

Purkr. (vyšed v pravo v popředí, zahlédl ono políbení). Však jsem dobře počítal. (Chce k hájovně, v tom)

M. Purkart (vystoupí z úvalu provázen zbrojným pacholkem, jenž zůstane v pozadí. Mistr je šedých vlasů, odměřený, vážný, pedantsky důstojný. K purkrabímu). Kdo jsi?

Purkr. Já? Tady pán, Daniel z Mrakotína, purkrabí na Jívně.

M. Purkart. Valde bene! Sežeň lid a do lesů s nimi.

Purkr. Já? Kdo jsi ty?

M. Purkart. Slyšel jsi o mistru Purkartovi, doktoru in arte medicina, učiteli a teď průvodci i lékaři J. Mil. mladého krále?

Purkr. (se kloní). Prosím, rač prominout, jsemť tu nedávno.

M. Purkart. Král se nám ztratil.

Alena (s potěšením). Je tu!

Purkr. J. Milost?! Máš teprve zítra přijeti.

M. Purkart. Vymohl si však na J. Mil. císaři, aby směl hned, ještě dnes. Toužil tolik po Hrádku.

Purkr. (dosud užaslý). A zmizel —

M. Purkart. Před Hrádkem. Uskočil, když vůz jel do vrchu, nepozorován do lesa.

Purkr. A proč, mistře. Proč?

M. Purkart. Lovecká vášeň ho podnítila. A nemá honit za kolik dní. Císař mu tak na mou radu přikázal.

Purkr. Jé chorý?

M. Purkart. Je; a za něj zodpovím!

Purkr. A noc tu! Kdyby tak se skály spadl, nebo medvěd —

M. Purkart. Co mluvíš! Eheu! Proto sežeň chlapy a pomoz hledat.

Purkr. Ale J. Mil. neuposlechne.

M. Purkart. Ulož mu ve jméno J. Mil. císaře otce a jménem mým, a neodvází se. Myslil jsem, že ho zde v hájovně najisto stihnu. Nemáť zbraně.

Purkr. (trhne sebou). Zde v hájovně? Že snad — Teď, před chvilkou zhlédl jsem tu cizince. A byl mladý.

M. Purkart. Ecce!

Purkr. Stál tam (ukazuje k dubům) s vnučkou polesného, s tou ochechulí svodnou.

M. Purkart. Ej!

Alena. I ty! —

Purkr. (jde k dubům). Je pryč. Snad obešel (ukazuje zadem do stavení a tam se skryl. Ale tu stál a líbal ji.

M. Purkart. Per deos! Polesného vnučku? Král?! Víš-li jistě.

Purkr. Nu, jistě nevím. Neznámť J. Mil. krále.

M. Purkart. Proč jsi hned neřekl. Toť jistě mýlka. Ale mlč o tom, a teď chvátej, sežeň pacholky a přijď sem.

Purkr. (odchází v pravo). Teď musím odejít. Ale líbal ji tu ochechuli. (Odejde.)

Alena (ustoupí do stavení).

M. Purkart. Kdyby měl pravdu? Dřív tu byl ochočený, starý jelen, a teď aby mladá laň —

Výstup 5.

Jíra, m. Purkart.

Jíra (přišel z pozadí za řeči m. Purkarta, promluví krátce se zbrojným pacholkem. Pak rychle v před postoupí). Račíš J. Mil. mladého krále hledati.

M. Purkart. Už víš. Mládí rádo vzpomíná na to, co mu lahodilo.

Jíra. Ochočeného jelena už nemám.

M. Purkart. Ale snad laň. Kde je vnučka?

Jíra. Laň? Vnučka? (Ostře.) Doma je. Aleno!

Výstup 6.

Alena, předešlí.

Alena (pokloní se prostě). Vítej, pane.

M. Purkart. Nikdo sem teď nepřišel?

Jíra. Cože? Sem?

M. Purkart. Silentium. Tiše. (K Aleně.) Nepřišel?

Alena (poněkud v rozpacích). Nikdo.

Jíra (stranou). Snad král! (Chce se Aleny tiše zeptat.)

M. Purkart. Jen jí nech a pojd' se mnou.

Jíra (přemáhaje zlost). Toť bude marná cesta.

M. Purkart. Uvidíme. (Vejde do stavení.)

Jíra (nechutě za ním).

Alena (zaskočí k dubům, nahnutá volá za ně, tlumíc hlas, ale živě). Jene! Dál, pryč odtud. Hledají mladého krále. Dál, ale čekej! (Chvátá zase zpět.)

Jíra (na prahu). Jak jsem povídal. Není ho tuto.

M. Purkart (mrzutě). Není. (V tom si všimne dveří Dobroničkovy komory. Jde k nim. K Jírovi.) Tu je také něco. Otevři.

Jíra. Je vždycky otevřeno.

M. Purkart (oddělav kolík, zkouší otevřít. Pak s výčitkou, přísně). Ale tentokrát není.

Jíra (jde se přesvědčit). A hrome! (Zaražen pohlédne na Alenu, pak k m. Purkartovi.) To jistě se tam Dobronička zavřel. Vrátil on se z lesa, zalezl a usnul. (Buší.) Ty stará chochtanino!

Výstup 7.

Dobronička, předešlí.

Dobron. (vycházeje z lesa zarazí se, jakmile spatří m. Purkarta).

Alena (bezděky). Dobronička!

Jíra. Na pekelný — Co tu chceš?

Dobron. Šel jsem, jak jsi nařídil, a když jsem shlédl někoho sem stezkou chvátat —

Jíra. Ty pro hloupost neumřeš!

M. Purk. (k Jírovi). Z léčky se nedostaneš. Otevři, ve jméno J. Mil. císaře poroučím.

Alena. Vzácný pane, tam opravdu není —

M. Purk. Ty mlčiž. (Zaklepe na dvéře.) Milosti!
(Klepe.) Milosti!

Jíra (rychle k Aleně). Je tam?

Alena (rychle). Kořínkář.

Jíra. A to počkej! (Rychle ke dveřím.) Mil. královská.

Je slyšeti bručení z komory.

M. Purk. Patefac fores! In tanta spelunca!

Apot. (vnitř). Latine! O, o, homo eruditus! Es non forestus!

M. Purk. (zaražen ustoupí, chce se ptáti, v tom se dveře otevrou).

Výstup 8.

Apotečník, předešlí.

Apot. (nejistě vyhlédne, pak leze ven, plný sena, nesa byliny v ruce). Celeberrime — já — já — nejsem pytlák, já zbloudilý apothecarius —

M. Purk. (k Jírovi). Tys o něm věděl?

Jíra. Tolik, jako ty mistře.

M. Purk. (nahlédnuv do komory, k apotečníkovi). Nikoho tu neviděl?

Apot. Kromě té dívčiny nikoho.

M. Purk. Nikoho? (Pojednou k Aleně) A kdo tě tu líbal?

Alena. Mne?

Jíra. Viděls to?

M. Purk. Ne, purkrabí řekl.

Jíra. Toť mrzký klevetník.

M. Purk. Uvidíme. (K Dobroničkovi). Kdys viděl toho na stezce? Jak vypadal?

Dobron. To, prosím, teď, jako před chvílí. Jdu s kopečka (ukáže vlnitým pohybem) v tom někdo, a shýbá se (ukáže) v tom houp, jako srnec, a ten tam —

M. Purk. A co víc.

Dobron. Už, prosím, nic.

Jíra (se umívá).

M. Purk. (pohledí na něj přísně). Král není daleko. Půjdeš do lesa ho hledat. Ale já ti pomohu. Půjdeme na loviště, kam jste nejčastěji chodívali.

Apot. A já, doctissime, rač se mne ujeti.

M. Purk. Zůstaň tu s pokojem (polonahlas). Custodias hanc puellam. Dobře ji hlídej.

Alena (k Jírovi). Tetu jsi nepotkal? Purkrabí ji poslal pro tebe —

Jíra. Pro mne?! A není ještě doma?!

Alena. To jste se minuli.

M. Purk. (k Jírovi). Nuže, půjdeme! (odchází).

Jíra (k Aleně, polonahlas, chvatně). Toho dědka (mrkne na apotečníka) hlídej — a kdyby král — pod Havlovy buky — rozumíš —

M. Purk. (ohlédne se). Jaká osidla ještě strojíš?

Jíra. Už jdu (k Dobroničkovi). Pojď (odejde za M. Purkartěm).

Dobron. A já myslil, že tu bude král (odejde s pacholkem za nimi).

Výstup 9.

Alena, apotečník.

Apot. (vydechnuv si). Ach, to' bylo! Ach, kvítečku, já byl na chvíli králem.

Alena. A mladým králem!

Apot. (blíží se, usmívavě, sladce). Jen se směj, můj přesladký kořínku! Kdybych byl králem (pohladí ji žádostivě po rameni a zas ustoupí, milostných očí s ní nespouštěje).

Alena. Kdybys byl králem —

Apot. (přistupuje zamilovaně) tak bych mé lilium — takhle (vezme ji za bradu).

Alena (ho pleskne přes ruku). A já bych řekla: Mil. král., je pozdě, rač jíti spat. (Ukáže na komoru, sama po dubech se ohlédne, naslouchajíc)

Apot. Spát? Teď? Tento večer? Je tak líbezně, jakoby se člověk napil pivoňkové vody, jež srdce posiluje. Krev mladne, srdce mladne. Ten večer k milosti zrovna zapaluje, (vzdychne, blíží se roztouženě) a to u tebe, můj kvítečku —

Jako fenix oheň nítí
tu, kdež chce svou mladost vzíti —
Taktéž můj kvítek žádoucí —

Ej, staré rytmy jdou mi na jazyk, nevím ani jak —

Alena. Dědek bláznivý. (Je jí to k smíchu i k zlosti, ohlédne se po dubech.) Jdi raději spat.

Apot. Vždyť máme ještě spolu pít víno. Přinesu je.

Alena. Máš je v komoře? (Rychle.) Tak je přines

Apot. Ach mé utěšení, ty bys chtěla? Budeme pít, spolu, tu při měsíčku! Už běžím. (Vstupuje do komory.)

Alena (šla za ním).

Apot. (u prahu se zastaví, hlavu po Aleně otočí, milostně se usmívaje). Spolu!

Alena (ho v tom strčí do komory, přirazí dvěře, zavře petlici a kolíkem).

Apot. (vnitř). Co děláš, kvítečku!

Alena. Jen pij a říkej bláznivé rytmy (běží k dubům, vyhlíží, naslouchá, pak tlumeně volá). Jene! Jene!

Apot. (tluče na dvěře). Kvítečku! Víno! Víno!

Alena (nedbajíc). Jene! (Jde dál.) On tu není!

Apot. (rachotí dveřmi). Slyšíš! Lilium!

Alena. Jene! (Volajíc postupuje až zajde.)

Apot. (buší). Já tu nebudu! Otevři! (Ještě zalomcování dveřmi, pak ticho, v tom)

Alena (opodál za scénou, v lese zahouká). Ha — hou!

(Okamžik jeviště prázdné.)

Výstup 10.

Král Václav IV.

Král (v obleku nikterak nádherném, jen dýku u pasu, v bitytku, plavovlasý, šestnáctiletý, ale nad ten věk statný, jako dospělý. Vyjde bystře z úvalu v pravo). To byla líbezná cesta černavým hvozdem, zeleným ouvalem pod buky, metlicí v pasece v měsíce svitu. Kterak je krásné měsíčné světlo! A já volný jak pták! Dost už všech cest, dost německých sporů a při. Pryč kancelář, kanclíř, pryč zdlouhaví mistři. Kolem zas doubravy, daleké lesy. Co v nich utěšení a v lovích se sokoly, v honu s ohaři, chrty — Tu volně se dýchá, a rozkoš lovectví už cítím. Mistru se vězniti nedám, abych se kolik dní na lesy s okna jen díval. Ještě dnes! A tu stará hájovna milá. Tu dají zbraň a starý Jíra mne zavede v loviště. Ale tak ticho, ani psí hlas (naslouchá). Že by již spali? (Vejde pod přístřešek.) Jíro! (Chopí se dveří a když povolí, vejde.)

Výstup 11.

Alena, Jan, pak král.

Alena (z pod dubů, obrácena do lesa, živě). Ne, to ne, tam nezůstanu. Jen ty pojd' sem. Teď je tu jisto.

Jan (vyjde za ní). Pofád mně prcháš (vztahuje po ní ruce).

Králův hlas (z myslivny). Jíro! Aleno!

Alena (vykřikne). Toť král!

Král. Aleno! Alenko!

Alena. Je to on! A přišel nejprve k nám!

Jan. Ej, to je radosti! A tebe volá. (Štiplavě.) Mám už zas jít?

Alena (nerozumějíc mu). Prosím tebe, jen na chvílečku.

Jan (podrážděn). Vida! A ty se tak těšíš!

Alena. Tři léta jsme ho neviděli — (něžně) Jdi, prosím tě —

Král (s kuší a toulem, s rohem a oštěpem stane nepozorován na prahu. Spatřiv Alenu s Janem opatrně je pozoruje).

Alena Král se dlouho nezdrží, chvátá lovit, a pak — (vede Jana k dubům).

Jan (ustupuje). Král nejprve sem, a tebe jen volá, a mne ženeš pryč —

Alena (pochopivši, živě). Ale Jen! Co myslíš! Jen na chvílečku —

Jan. Nebudu překážet (vytrhne se a zajde za duby).

Alena. Co si jen myslíš! (Uraženě.) Obludný! (obrátil se).

Výstup 12.

Král, Alena, Jan (za duby).

Král (vykročí rychle proti Aleně).

Alena (zaražená i stydic se).

Král. Je to Alenka! Nemohl jsem tě ani poznat. Jak jsi urostla. (Schválně.) Sama doma?

Alena. Teta přijde hned. Šla pro děda do lesa. (Rychle.) Byl tu dvořenín Tvé Mil. mistr Purkart. Děd s Dobroničkou musili s ním.

Král. Mne honit, haha! Kudy šli. (Schválně.) Tudy za duby? (Vykročí.)

Alena (kvapně). Ne, tudy (ukáže) a děd vzkazuje Tvé Milosti, abys ráčil ke studánce pod Havlovy buky (chce jíti).

Král. Jen tak nechvátej, času dost, a těšil jsem se také na vás, na tebe. (Živě.) Víš-li, jak jsme tu čekávali starého jelena, a ty — nosilas mně jahody a maliny,

byly tak dobré a vaše mléko a váš chléb — mh —
To's byla takové děvčátko, a (blíží se) teď —

Alena (rychle, čtveračivě). A tys ráčil zatím svatby míti.

Král. Už loni — a ty's jako nevěsta. A myslíš na někoho —

Alena. Na koho bych myslila! A Milosti nového purkrabí máme na Jívně, od jara —

Král. Je li lovec jako nebožtík?

Alena. To ne, Milosti, je starý a hrubě nerudný (ohlédne se po dubech).

Král. Je jako na trní (sedne si schválně na lavičku a skládá toul, roh i oštěp). Anis mně ruky nepodala (podává jí pravici).

Alena (rozpačitě mu podává ruku). Jak bych já —

Král (drže jí ruku, hledí na ni usmívavě, pak náhle). Ej, prstýnek!

Alena (vyvine rychle pravici z jeho).

Král (chytne ji levici). To na téhle. Ukaž. Tak od koho?

Alena. Ale Milosti — kdyby mistr Purkart —

Král (pustí jí prudce ruku). Ten klopýtá o koření. A já tu zůstanu. (Mírněji.) Mám žízeň. (Vida, že se Alena zarazila, s úsměvem.) Dáš-li mně trochu medoviny?

Alena (ochotně). Už jdu (odcházejíc ohlédne se po dubech. Odejde do stavení).

Král. Ty duby! O ty má strach. Koho tu má? Sama nevyzná (vstane, ohlédne se po stavení, pak zamíří k dubům).

Alena (na prahu). Milosti, kam ráčíš medovinu, do jizby snad. Je rosa a vlhko.

Král. I ne, jen sem. Ale zvědět musím.

Alena (se džbánem a číší).

Král. Zdálo se mně, že tam za duby něco —

Alena. Co by tam bylo, Milosti. Rač píti.

Král. Na zdraví tvého tajemství!

Alena Na zdraví Její Milosti, paní králové!

Král. Tak na zdraví! (Pije, pak živě.) Tak nepovíš?
Nikdo sem nechodí?

Alena (za okamžik). Ach, proč chce Tvá Milost věděti?

Král (prudce). Máš pravdu. (Vstane.) Půjdemě. Pod Havlovy buky. Ty se mnou.

Alena. Já, Milosti? A teď, zrovna?

Král. Podej mně ruku.

Alena (váhajíc tak učiní).

Král Měsíček krásně svítí, ach toť utěšená cesta.
A u studánky (kloní se k Aleně) si sedneme, pod buky —

Výstup 13.

Jan, předešlí.

Jan (který ku konci předešlého výstupu povystoupil a vše pozoroval s netajenou žárlivostí, patrně vzrušen). Toho nedopustím! (Vystoupí.)

Král (se zastaví). Tedy přece! (Pozoruje oba.)

Jan (nyní v rozpacích). Rač prominouti Mil. královská.

Král. Ty mne znáš? Odkud kam?

Jan. In diebus vagationum, z Prahy do Rakovníka.

Král (se směje). Tudy?!

Jan. Zbloudil jsem.

Král. O ne, jsi na pravé cestě. (K Aleně.) Tvé tajemství — z dubů! (K Janovi.) Proč se skrýváš?

Jan (ducha nabýváje). Nejsem myslivec, Milosti.

Král. Ale své laně hájíš mužsky. Což vadí Alence, že nejsi myslivec —

Alena. Mně ne, Milosti, ale dědovi.

Jan (rychle). A purkrabímu.

Král. Tomu starému, nerudnému?

(Za toho hovoru dostali se blíž k hájovně. Bušení na dvěře
Dobr. komory.)

Apotečník (v komoře). Slyšíte-li! Kdo jste kdo, otevřte!
Král. Kdo je to?

Alena. Noclehář, jakýs apotečník zbloudilý. V té komoře m. Purkart také hledal Tvou Milost a našel za tím tam toho —

Král. Ah, a vy jste ho zas zavřeli! Překázal — Á to ho pusť, Alenko, ať vidím koho m. Purkart za mne lapil. Ale ať mne neznáte. (K Janovi.) Jsem žák jako ty. Pojď. (Postaví se za sloup.)

Jan (se postaví za druhý).

Výstup 14.

Apotečník, předešlí.

Alena (otevře).

Apot. (ještě vnitř). A tos ty — ty kolčavo zrrád — ná. (Stane na prahu, v ruce láhev. Je znáti, že víno účinkovalo). Vycházeje nepevným krokem.) Já tě měl hlídat, a tys mě zavřela, mé li — li — lilium.

Alena (škádlivě). A což to víno, pro mne už nemáš nic?

Apot. (třesa láhvi). Věru nic — Ale proto pít budeme — a spolu — tys jako proutek — z voňavosti myrrhy —

Alena. Méj rozum, jsi starý!

Apot. Starý! Starý! Kůň jednou hřibětem a člověk dvakrát dítětem. A já jsem dítě — mládenec — srdcem mládenec — a to tys udělala (vztahuje ruce za Alenu).

Alena (ustupovala ku přístřešku).

Apot. (za ní, chce ji objatí).

Alena (uskočí).

Jan (chytne apotečníka, otočí jím). Kozle starý!

Apot. Co — vy — kdo jste —

Král. Studiosi.

Apot. Ah — ah — to jsem rád, já také starý studiosus — A kde je ta oče—chu—le.

Alena (mezi sloupy se tiše směje).

Král. Té nech; a drž se raději džbánu (ukáže na džbán).

Apot. Ah, vida — (vezme džbán). Ale já — té ochuchuli — uvařím tincturam (pije). Mám kořen — až bude měsíc (pije) na novu, počkej, budeš mřít toužebností (pije).

Alena. Po tobě!

Král. Tys hrubě vzal v žádost krásu ženskou!

Apot. A co — co může být libějšího — věř — věřte, braši — já — já na mou duchu — jáť bych ženské jed' —

Král. Teď raději pij!

Apot. Tak budu, v tom je také útěcha (zatočí džbánem). Ej jako student (spustí):

Famen, sitim saepe passi,
propili jsme kukly s pásy!

(sklesne na lavičku drže džbán a pije).

Král. Teď by tu měl ještě býti m. Purkart, a ten nerudný purkrabí.

Alena. Nerač si ho přáti. M. Purkart mu přísně poručil, aby odvedl Tvou Milost na Jívnu. Purkrabí šel hned pro pacholky, bude tu co nevidět.

Král (prudce). Mne odvést?!

Jan. Je zlý, Milosti královská, na cti utrhá.

Apot. (jenž počal poklimovati, probere se). Ah — ah — (vstává). Mil. královská.

Jan (na apotečníka). Ty sed!

Apot. Už — sedám, král. Milosti (sedne).

Jan (ke králi). A ten purkrabí —

Král. Co je s ním pořád!

Jan. Milosti, ten Alence hrozil pokutnou kolébkou.

Král. Tou potupnou? Na níž nehodné panny houpali?

Alena. Dal ji dnes v Bělči ukazovat, hrozil jí, a tu také, u nás byl s ní také —

Král. A tobě snad hrozil?!

Alena. Hrozil.

Král (rozhorleně). Kolébkou, tobě?! A proč?!

Jan. Ze prý — sama — chodí do Rakovníka. To jeho hospodyně naklevetila.

Král. Za tebou? To přec není pravda, vidím sám.

Výstup 15.

Maří, předešli.

Maří (z lesa z pozadí, patrně pospíchajíc, volá): Aleno!

Alena (jí vstříc; polonablas, kvapně). Král je tu.

Maří (radostně). Král! (zhlédne Jana, upře zrak na Alenu, žasnouc) a Jan! (chvátá ku králi Radostně:) Milosti královská! Vítejte, vítejte!

Král. Ah, tys to! Dař Bůh A zdráva's a čiperná jako jindy. Kde je polesný?

Maří. Nenašla jsem ho — Měl jít na Jívnu. (Rychle.) A teď už purkrabí jde sem sám. Viděla jsem ho na kraji lesa.

Král (s úsměškem). Už jde pro mne!

Maří. A s pacholky, nevím co zas —

Alena. Milosti, purkrabí jde pro Tvou Milost. Račtudy (ukazuje k dubům). Ještě je času dost.

Král (prudce). Já prchat? A před takovým? Zůstanu!

Alena. Milosti, slyšela jsem, jak m. Purkart přísně nařizoval —

Král. Tak si mistr tvrdě umínil? (vzdorně) A zrovna budu lovit. A on — (náhle a živě) počkej — mistr Purkart bude mít také lov, už jednou lovil (ukáže po apotečníkovi, jenž zatím usnul). A ten purkrabí také. (K Aleně.) Nezná mne?

Alena. Nikdy Tvé Milosti neviděl.

Král (k Janovi). A tebe také ne?

Jan. Nezná, Milosti.

Král. Dobře. Budeš za mne králem.

Jan. Já?!

Král. Jen na chvílku.

Jan. Rozumím. (Pojednou.) A směl bych — Milosti — směl bych se s purkrabím vypořádat?

Král (překvapen). Ty? Aj hle! (Okamžik váhá, pak.) Pokud spravedlivo, můžeš.

Výstup 16.

Purkrabí, předešli.

Purkr. (kyne čtyřem zbrojným pacholkům, aby zůstali opodál. Hledí na krále i Jana) Už dva? A tam třetí! Tak daleko ji čert zapálil? (Shlédne Maři.) Kde je polesný?

Maři. Nenašla jsem ho.

Jan (k Aleně). Podej mně zbraň.

Alena (kloníc se podává Janovi toul a kuši). Račič, Král. Milosti.

Purkr. (překvapen). Král!

Jan. Půjdu lovit!

Purkr. (postoupí). Rač prominout Král. Milosti. (Kloní se Janovi.) Mám nařízeno — jsem purkrabí z Jívny, Daniel z Mrákotina, abys ráčil se mnou na Jívnu. (Ke králi.) A ty —

Král. Jsem student z Rakovníka.

Purkr. Tak tys to prve zpíval za duby a pak jsi u dubů —

Jan (rychle). Nech ho.

Král (vesele). Jen pověz, co u dubů.

Purkr. (trna). On se ještě směje. (K Janovi.) Líbali se tam, Král. Milosti.

Maří (podívá se na Alenu).

Král (rychle). Kdo?

Purkr. Ty — a tu ta —

Jan (k Aleně šetrně). Uloupil ti políbení — viď.

Alena. Ano, z nenadání.

Purkr. Přiznává se. (K Janovi.) Hříšné, smilné líbání Milosti. Ale já tu Sodomu, Gomorrhru spravím.

Jan. Pokutnou kolébkou, slyšel jsem.

Král. Za to políbení?!

Purkr. (pyšně, s opovržením ku králi). Holopliště! Tobě budu odpovídat! (K Janovi.) Račiž, Milosti. (S důrazem.) Ve jméno Jeho Velebnosti Císařské toho žádám.

Jan. Toť musím. Půjdu.

Purkr. (na krále pánovitě). A ty půjdeš tam s těmi! (Ukáže na pacholky.)

Král (zapomenuv se, zlostně). Já?! Při sám Bůh! —

Jan (rychle). Pojďme, ale toho studenta zde necháš, poroučím.

Purkr. Ale pak tu ostane sám s tou panenkou, Milosti.

Jan (bezděky v rozpacích). To je pravda —

Purkr. A tak to vezmu panenku s sebou na Jívnu, a pan studiosus ať si tu ostane.

Jan (bezděky vesele). To je pravda.

Purkr. (zlomyslně). Ať se panenka podívá na kolébkou.

Alena (k purkrabímu prudce). S tebou nepůjdu.

Purkr. To bys ty chtěla, tady ostat se zmilelíčkem. To by byla Sodoma!

Král (domlouvá, určitě vyslovuje přání). Jen jdi, Alenko, sic se odtud nedostaneme.

Maří. Když Jeho Mil — (vzpomene si) mh — ano, jdi, a (rozhodne se pojednou) viš-li, já tě sprovedím.

Král. Tak je dobře.

Purkr. (k Maří). Ale tam se kolébce nebudete smát.

Král. Ale také ne se jí bát. Jen jděte.

Purkr. (na krále). Zas už!

Jan. Jen jděte.

Maří (ke králi). Tedy půjdeme (rozpomenouc se hned se ukloní Janovi a opakuje). Tedy půjdeme.

Alena. Ale my s tetou samy! (Ke králi polonahlas, rychle.) Rač dáti znamení.

Král (k Aleně). Ráno se uvidíme.

Purkr. Ráno, vida ráno, když ne večer —

Alena (kloní se Janovi, ironicky). Tvé Milosti dobrou noc!

Jan. Proč se loučíš!

Alena (škádlivě). Protože nemám víry a musím jíti. (K Maří.) Pojď, tetičko. (Odejde.)

Maří (jež se nejprve králi poklonila, pak hned, vzpomenuvši si, Janovi.) Už jdu má hrdlice. (Odejde za Alenou.)

Jan (k purkrabímu rychle). Nuže pojdme.

Král. Ten teď pospíchá.

Purkr. (k Janovi). Když ráčíš — hrubě rád. (Ukáže na apotočníka, jenž zatím tvrdě usnul.) A ten tam?

Jan. Toho také nech. Pojdme!

Král. Ale pacholci ať jdou napřed.

Purkr. Zas už?!

Jan. Ano, pošli je napřed, nic se o mne neboj.

Purkr. (pokročí k pacholkům a kyne jim, aby odešli).

Jan (v tom ku králi). Ať Tvá Milost lovu mile užije.

Král. A ty dobře své moci. Jen do brány, pravím jen do brány!

Jan (se chce poklonit, ale jak se purkrabí, jda od pacholků obrátil, jde k purkrabímu a odchází s ním).

Výstup 17.

Král, apotečník.

Král (hledě za purkrabím, zasměje se). Už máš Jeho Milost, a hlídej ji s M. Purkartem! (Beře trubku, toul,

kuši, oštěp.) Za kus koruny studentem a teď lovcem. (Všimne si apotečníka.) Ej, to dítě, ten mládenec! Dobrou noc, měchu milovný! (Odejde rychle úvalem v pozadí.)

Výstup 18.

M. Purkart, apotečník.

Apot. (spí na lavičce opřen o sloup chvílku sám, pak vyjde zpod dubů)

M. Purk. (všechn unaven, mrzut). Jak? Post tot discrimina, zase u hájovny? Zradil, zavedl mne ten lstivý lovec. (Shlédne apotečníka. Přistoupí k němu, zatřese jím.) Probud' se.

Apot. Co — co chceš — Kdo to — ach (probírá se).

M. Purk. Kde je ta dívka? (Kárávě.) Měls ji hlídat.

Apot. Ta — oche-chu-le — Kde je? Teď tu byla-a- (vzpomene si). Jeho Milost královská —

M. Purk. Král?! Byl tu? A kde je?

Apot. Kde je? (Vyvalí oči.) Tu je — teď tu byl — (vstane, rozhlíží se).

M. Purk. (vejde rychle do stavení, vrátí se však brzo). Tam není.

Apot. Tak je pryč, celeber —

M. Purk. A to děvče?

Apot. To je také pryč.

M. Purk. Oba? (trna). Spolu?

Apot. Toť jsou v tom čáry — (rozhlíží se). Všichni zmizeli — a teď tu byli — Je-li to sen, nebo vědma — čáry —

M. Purk. (dohřát). Asine!

(V tom zatroubení z lesa.)

M. Purk. (žasna naslouchá).

Apot. (stojí vedle něho směšně užaslý).

(V tom hned druhé zatroubení z druhé strany lesa. Ozvěna zvuky opakuje.)

M. Purk. } (v komickém úžasu se obracejí po hlase.)
Apot. }

Opqna spadne.

Jednání III.

Klenutá síň na hradě Jívně. V lévo (od diváka) v popředí dvě staré stolice bez lenochů a velká, pokutná kolébka, úplně zastřená hrubou plachtou. V pozadí v levo, blíže koutu nevelké, železná dveře, k nimž vede ze síně několik schodů. V popředí v levo druhé dveře ale beze schodů. V pravo, v pozadí hluboké gotické okno, v něm jak obyčejně dvě kamenná sedátka proti sobě. V pravo velké dveře. Je na úsvitě.

Výstup 1.

Maří, Margreta, pak purkrabí.

Maří (ze dveří v pravo se svíčkou v ruce, rozhlíží se, až zrak jí utkví na zastřené kolébce. Posvítí na ni s vysoka, ale nepostoupí až k ní).

Margr. (za okamžik, ze dveří v popředí v levo, také se svíčkou v ruce): Co tu chceš? Co hledáš?

Maří. Alenu. Kde je, proč jsi ji odvedla, a kam! Není daleko do dne a já ještě oka nezamhouřila. Chci k Aleně.

Margr. Odvedla jsem ji, jak pán poručil. Jen se o ní neboj, ta se neztratí. Však se s ní brzo uvidíš, a tu, zrovna tu u kolibičky, u téhle, podívej se! (Odhalí ko-

lěbku. Ta je černě natřená s rudým malováním, zpodobujícím dŭtky, přetržený věnec a ďáblový karikatury.) Ta je květovaná, malovaná! Pro zdejší panenky, no podívej se! Tou náš pán —

Purkr. (stane ve dveřích v levo v pozadí, ale nesestoupí).

Maří (nevidouc purkrabího, vpadne opakujíc ironicky a rozezleně). Náš pán, náš pán! Váš pán na cti utrhá a křivdí a ty s ním, a sám čerf aby vás kolíbal! (Otočí se a odejde dveřmi, kterými vešla.)

Margr. (pokřížovala se při slově čert, pak za Maří). Já a náš pán, já —

Výstup 2.

Purkrabí, Margreta.

Purkr. (sestoupí do síně). Nech ji —

Margr. Měl jsi, pane purkrabí, slyšet, jak lála — tobě i mně —

Purkr. Slyšel jsem. Ale jdu pro ni. Král s ní chce mluvit.

Margr. A to ne, to ne, já bych ji k němu nepustila. Nechceť se nikoho báti, ani kolébky. Snad právě proto. že na krále spoléhá. Chodíval k nim, slyším, když byl chlapcem.

Purkr. Z toho budou mít hubený koláč. Král už není chlapcem a já jsem s ním a u něho. Jáť už jim zasolím.

Výstup 3.

Jan, předešlí.

Jan (ve dveřích, kterými vešel purkrabí).

Margr. (se lekla. Vidouc purkrabího se kloniti, kloní se také).

Purkr. Milosti Královská, kam to ráčíš?

Jan. Zač mne máš? řekl jsem hned u brány, že nejsem král.

Purkr. (nutí se do úsměvu). Milosti v to osidlo nepůjdu. Rač jen zůstat, dokavad nepřijde m. Purkart. Budeš Tvé Milosti zdrávo —

Jan (s posměškem). Zdrávo! A tobě! — Tak nepolevíš? (Sestupuje dolů.)

Purkr. (proti němu). Sem do této síně! Rač jen nahore —

Jan. Abys mne novou večerí držel — Ne, už se nedám. Toť tvá hospodyně?

Margr. (se ukloní).

Purkr. Margreta.

Margr. Také z Mrákotína, Milosti královská.

Jan (ukáže na kolébku). A co tu hlídáš?

Purkr. Toť ta pokutná kolébka, Milosti.

Margr. (zvedá ochotně plachtu). Pokutná kolébka, Milosti.

Jan (ironicky). Ej — spanilá — pěkně malovaná, a — pohodlná, do té se vejde — (Bleskne mu při tom slově myšlenka, podívá se na purkrabího s úsměvem.) Bylo jí potřeba?

Purkr. O hrubě, aby mrav a (s důrazem) správa zůstaly v poctivosti, aby z úředníka Tvé Milosti měli strach, a vážnost k němu.

Jan. Toť pravda.

Margr. (potěšená přisvědčuje).

Jan. A bude někdo na ní? (Ukáže na kolébku.)

Margr. (naznačuje, že dost).

Purkr. Všudeť tu, Milosti, velká rozpustilost — za tu dobu, cos neráčil tu býti. — Sodoma a Gomorrha —

Margr. Zvláště dívky se světa chytají.

Purkr. A ta polesného obzvláště.

Margr. O, což ta —

Jan. (prudce). Jak? (Zpamatuje se.) Že se tak změnila?!

Margr. Za rok, za dva se, Milosti, děvče hrubě změní.

Purkr. Zvláště když starý nekáže.

Margr. A teta ve všem hová.

Jan. I aby — (Na Margretu mírněji.) Kde je polesného sestra?

Margr. (rychle). Spí už, Milosti.

Jan. A neť je s ní?

Purkr. Nikoliv, je v komoře, jinde.

Jan. Zavolej ji.

Purkr. To děvče? Sem?

Jan. Teď a sem! Ať vidí, když je taková — (Ukáže na kolébku.)

Purkr. To pravda, Milosti, pravda, ať vidí. (Odejde po schodech v levo.)

Výstup 4.

Jan, Margreta.

Jan. (prohlíží si Margretu). Svobodná?

Margr. Pustila jsem od světa, Milosti, a zaslíbila svatou čistotu.

Jan. Takéž panenstvo je jako zlato. Jenže ho málo.

Margr. A tady, v krajině, Mil., obzvlášť. U nás pak, v Mrákotíně —

Jan. Je zas málo ženichů. (Směje se.)

Margr. (zmatena).

Jan. A teď to přikryj (ukáže na kolébku) a přiveď polesného sestru.

Margr. (přikryje kolébku). Spí-li — však —

Jan. Tak ji zbud'

Margr. (pokloní se a nechutě odchází) Mně se zdá — (Odejde v pravo.)

Výstup 5.

Jan, pak Alena.

Jan (rozhlíží se síní, pak vstoupí do okna, otevře je, vyhlíží ven dolů. Nad lesy viděti oknem ranní červánky).

Alena (dveřmi v levo v popředí. Na prahu, nahlíží pá-travě do síně, Jana nevidí). Teto — Teto! Jsi tu?

Jan (zaslechnuv její hlas seskočí a chvátá jí vstříc). Alenko!

Alena (překvapená). Ty! Hledám tetu — Utekla jsem z komory. Tys sám tu —

Jan. Pojď jen dál. teta přijde hned, poslal jsem pro ni — A pro tebe purkrabího. (Směje se.)

Alena. Snad jsi ještě králem?!

Jan. Purkrabí jiného nechce.

Alena. Jsi mu milostiv?

Jan. Teprve budu. (S žertovnou vážností.) Tobě pak poručím, pokroč.

Alena. Nemožná, Milosti.

Jan. Ach, nežertuj. Alenko, mámeť jen tu chvílku, jenom tento okamžik. Či mne zase pryč pošleš?

Alena. Krále nesmím.

Jan. A Jana?

Alena. Zde musila bych zas.

Jan. Zas? A doma jsi tak s králem přísně nemluvila.

Alena. Dosud ty bláznové myšlenky? Proč jsem tam nezůstala?

Jan (živě). Je pravda. Tys hodná. Promiň! (Vztahuje ruku.) Ani mně ruky nepodáš?

Alena. Nesmím, Milosti. Mám zlého, nerozumného —

Jan. Milého. A ten-li nebrání —

Alena (postoupí na krok, uhodí Janovi do ruky, s úsměvem). Zasloužil bys. Co jsem dnes k vůli tobě poměla!

Jan. A já! A nejvíc tam u dubů. (Nepustiv Alenu přitočí se k ní a vede ji dál směrem k oknu.)

Alena. Důmněnlivý! Ale kam mne vedeš? A co je tam? (Ukáže na kolébku.) Snad —

Jan. Nechej — To až pak, ale věz, že tebe pomstím.

Alena. A jak? Ty?! A jak vše skončí?

Jan. Když s tebou jsem, tesknosti žádné nemám. Hleď, mrákoty noční pomfjejí, a juž cítit ranního větru vání. Den se přibližuje. Ah, jak je krásně, a s tebou! (Přitulí ji k sobě.) Alenko! — Ty se chvěješ — Je-li ti chladno?

Alena (na okamžik vzrušením jata přiklonila hlavu k Janovi, teď se vytrhne). Ne — není — Musím pryč — Tentokrát půjdu já —

Jan. Jen okamžik!

Alena. Ne, prosím tebe. Kdyby ti lidé — Pomni mé cti — A ty — Jene, chraň se, ať zdráv se odtud dostaneš. (Vytrhne se mu a odkvapí dveřmi v pravo.)

Výstup 6.

Jan, pak purkrabí.

Jan (hledí za ní). Pomni mé cti! Ano, tvé cti. (Zaslechnuv kroky, obrátí se.)

Purkr. (ve dveřích, v pozadí v levo). Milosti král., té hajného dívky jsem v komoře nezastal. Jako kolčava unikla. Hledal jsem ji —

Jan. Kam by se poděla?

Purkr. (sestoupiv). Jistě tetu hledá. Vyzná se tu. Bývalať tu za mého předchůdce. (Pohrdavě.) Tenť zval hajných pro svou prudkou milost k myslivosti. Mně pak, že důstojenství dbám, jak sluší, za pýchu to mají, zvláště polesný Jíra. Tenť nejvíce, a proto mnohé naschvál a na příkoř mně činí —

Jan. Je v hněvu prudký —

Purkr. Ale ne na všechny, Milosti. Je polesný; že hájiti má, tak slove —

Jan (prudce). A snad že nehájí?

Purkr. Jen dobré Tvé Milosti a Jeho Velebnosti hledám, račiz věriti, ale tolik pytláků a lesních škůdců nebylo jako tohoto času. Tak pozoruju, co tu jsem. Nechci Jírovi křivdit. Jeť letný a věkem mdlí —

Jan. Tedy nějakého mladého myslíš —

Purkr. U nás u Mrákotína — byl by —

Jan (prudce). Tak už máte někoho — Dobře. Uvidíme. Připomeň mně.

Purkr. (spokojeně se klaní).

Výstup 7.

Margreta, Alena, Maří, předešlí.

Margr. (přišla s Maří a Alenou dveřmi v pravo. S poklonou.) Tu ta panenka. Stihla jsem ji u komory její tety.

Jan. Právě vhod. Žaloby na vás slyším.

Maří. Od těch tady?

Jan. A vážné. — Nuž tedy rozsoudím (k Aleně a Maří) a přísně, jak rád káže.

Purk. (spokojen). Milosti!

Margr. (k Maří). Slyšíš?

Výstup 8.

Hradský pacholek, předešlí.

Pacholek. Polesný Jíra přišel do hradu.

Jan. Je sám?

Pacholek. S Dobroničkou a jakýs mladý s nimi.

Alena (k Maří). To je král!

Jan (na okamžik zaražen). Co teď? — Pusť je.

Pacholek (odejde).

Purk. Milosti, Jíra se mně ještě vysmál i s tou kolébku, i když jsem mu o tom sagitáři Rakovnickém povídal. —

Jan. Kdy?

Purk. Na večer. Obořil se na mne takovým tvrdým hlaholem — a pacholky mně zahnal — Milosti — před mýma očima — a smál se — a ta tu — také —

Výstup 9.

Jíra, Dobronička, král, předešli.

Jíra (vejde dveřmi v pozadí v levo, stane na schodech).
Kde v hroucím pekle —

Dobron. (za ním).

Král (v pozadí k Jírovi). To ten student —

Jíra. Ten! (Vida Alenu s Maří.) A ty s ním!

Purk. (hledí vzhůru vítězně, krále dobře nevidá). Jako na zavalanou.

Alena (tajně k Janovi). Pro bůh, ustaň — víš, co král ti řekl.

Jan (jenž se ani neohlédl, jakoby krále neviděl). Nelze, ať se děje cokoliv. — Zkusím to —

Purk. (k Jírovi). Jen vejdi. Jeť tu Jeho Milost král.

Král (prudce). Jak? Dosud král? A jako by mne neviděl. — Co tropí?

Jan (k purkrabímu). Tys žaloval na hajného.

Jíra. Na mne?! (Sestoupí prudce.)

Purk. Milosti, jáť myslil, že s tou dívkou —

Jan. Měj strpení. Žeť tobě polesný činí mnohé na příkoř.

Jíra. Já? haha. — Že mu vyháním stádo z králova lesa, když nespravedlivě tam pase a hrubě škodí, a že jsem mu psy zastřelil, protože (ke králi) bez kyje běhali.

Král (zapomenuv se). A hubili zvěř. A co lovčí?

Purk. Jak? Toť zas ten Rakovnický student. Co ten tu?

Margr. (plná zvědavosti snaží se, aby domnělého studenta uviděla).

Jan (rychle k purkrabímu). A cos prve mluvil, že jak živo nebylo tolik pytláků a lesních škůdců —

Jíra. Cože? Ale on je největší! — Tenť by měl státi s parohy v trhový den na pranýři.

Jan. Mladého jsi mně za Jíru nabízel, Jíra že už věkem mdlí.

Jíra. I na pekelný řetěz —

Král. Je to pravda?!

Purk. (ke králi). Co zas ty holoplíště!

Dobron. Pro bůh, holoplíště!

Purk. Milosti, rač dovoliti — jáť myslil — že tuto dívku budeš soudit.

Jíra. Nezamlouvej!

Purk. Jeť tak smělá, stáří sobě za na nic neváží. Takřka před chvílí jsem ji napomínal, z tance zrazoval, a ona v smilné bujnosti si ještě naschvál zakřepčila. Však hle, zas se směje. A nestoudná je!

Jan (prudce). Jak! Dokaž!

Král. Dokaž.

Purk. Sama se přiznala, že má čtyři — čtyři milé —

Král (se směje).

Jan. Jmenuj je.

Purk. První: Dobešův Vít.

Jan (pokyne hlavou, usměje se). Vím.

Maří. Toho Alenka vodou polila.

Margr. (rychle). Druhý: Beneš z Bud.

Jan (zase tak). Ej —

Maří. Na toho psa poštvála.

Jan (k purkrabímu). A třetí?

Purk. (ukáže na krále). Tuť ten partéka Rakovnický.

Alena
Maří
Jíra
Dobron. } (se usmívají, hledí na krále).

Král. Ó, mne už dlouho míti nebude.

Jan (k purkrabímu). A ten čtvrtý?

Purk. Toho jménem neznám, ale sama z večera — když jí z lesa zpíval, řekla, to že ten čtvrtý.

Alena. Ten apotečník.

Purk. (žasne, tuše zlomyslnost). A smála se mně a kolébce! Tvé Milosti purkrabímu!

Margr. Jistěť ta dívka čaruje.

Purk. Káry zasluhuje!

Jan (na oko přísně). To zasluhuje. (Ohledne se po králi.) Kolébku.

Král (pochopil). Ah!

Purk. Jistěť kolébku.

Margr. Věru kolébku.

Jan. Myslíte? Tak sem tu kolébku! Plachtu dolů!

Král. Ej! Dobře, dobře!

Margr. (odklidí plachtu u kolébky).

Purk. Tady, Milosti, a teď?

Jan. Teď, a tady, sem ji dotáhni, do prostřed.

Král (k Jírovi). Dobře soudí!

Purk. Já? Kolébku táhnout? Milosti, je tu — (ukáže na Dobroničku).

Král. Nic, nic.

Jan. Nic, nic. Ty ji přitáhneš, (k Margretě) a ty mu pomůžeš. (Ohlédne se zase po králi.)

Král. Tak, tak!

Jan (k purkr. a Margr. jak váhají). Řekl jsem už, kolébku sem!

Purk. }
Margr. } (táhnou kolébku).

Dobron. Koho budou — (ukazuje kolébání).

Král. Sluší jim to.

Purk. (zarazí, zpurně pohlédne na krále, pak k Janovi).
Milosti, to holopliště —

Dobron. Holopliště!

Jan (nedbaje). Dál, jen dál, tak.

Purk. (zahanben, rozzloben chce odstoupit).

Král (nedočkavě). A teď na ni!

Jan. A teď na ni! (K purkr.) Ty!

Margr. Svaté rány!

Jan. Na cti utrhals tu Aleně a hroze jí kolébkou
znectil jsi ji.

Jtra. Ten mluví!

Purk. Pro takové děvče, já, starý zeman —

Král (rychle v před, ostře). Na cti utrhat, to-li po
zemansku? A jak s úřadem? Udři, utrhni, užij úřadu
pro sebe, pro strýce a Bůh ví jaké tetěné bratry, tak,
není-li pravda?

Purk. (zmaten). Co — ten —

Jan (klaní se králi). Milosti královská — (Ustoupí.)

Purk. Král. Milosti? (Hledí na krále a zase na Jana.)
A ty —

Jan. Jsem ten helmbrechtný student z Rakovníka.

Margr. Rány boží!

Purk. (náhle prudce). To není pravda, toť všecko na-
strojeno!

Jtra. Osidlo v tom je, ale tys sám do něho vlezl
samochtě, tam u hájovny. Jeho Milost jsi pustil, a tu
toho (na Jana) poctivě jsi odvedl.

Jan (vesele). A od brány tys mne králem udělal.

Purk. Vy všichni jste spiklí — král po lesích honí,
a ty —

Král (se směje). Mám-li svolat svědky, že já jsem
já? (Vážně a přísně, vztáhna pravici.) Znáš-li sekryt krá-
lovský?

Purk. (se lekne). Se — sekryt — (Skloní hlavu, pak v bázni přistoupiv, pohlédne na prsten.) Mi — losti krá — lovská!

Margr. A řekl holo—holo—plíště — (Zmlkne hrázou.)

Král (ukáže na kolébku). Tam! A chasu svolejte, pacholky, ať vidí —

Purk. (zdrčen dojde ke kolébce, stane u ní). Milosti!

Margr. (chtěla se ztratit).

Dobron. (ji zadrží). I pojď také trochu. (Ukazuje kolébání.)

Margr. Já — na kolébku — pro rány! —

Maří. Vidiš, jak je květovaná, malovaná.

Král (k Margr.) Budeš kolíbat toho (ukáže na purkrabího).

Jíra. Ještě aby zaspívala.

Výstup 10.

M. Purkart, za ním apotečník, předešli.

M. Purkart (vyjde dveřmi v levo v popředí).

Král. Vítej, mistře!

M. Purk. Hledám (s důrazem i výčtkou) Tvou Mil. celou noc (Na Jíru.) Ten mne schválně zaved' do divočiny a pak zmizel.

Král. Promiň, mistře, mně vhod.

M. Purk. Ale tvá choroba!

Král. Již jsem se pozdravil. Lovem a šťastným. Také jsem viděl tvého krále (ukáže na apotečníka) a dal jsem konat spravedlnost (ukáže na Jana) druhým králem; sám teď budu milostiv. (Přísně k purkrabímu.) Na kolébku jsi stár, ale jdi mi s očí; tady jsi dnes naposledy.

Purk. (odchází).

Král (ukáže na Margretu). A té nám tu nenechávej!

Margr. (se vytratí za purkrabím).

Král (na apotečníka). A teď ještě abys ty, smilný dědku bláznivý, se pokolébal. Je po druhé dítětem, sám to povídal měch milovný. (S líčenou přisností k Jírovi a Dobroničkovi). Uložte ho!

Apot. (bez bylin, bez láhve, s prázdnou brašnou). Milosti, ona by pode mnou praskla!

Král (k Jírovi vesele). A ty ji chceš rozsekat. To ho pustíme. Ale na koření sem ti už nepříjde a pro lilium.

Apot. (mumlá vzdychaje). Ne, o nikdy ne —

Král (k Jírovi). Jsi spokojen starý?

Jíra (radostně). O milosti královská jak bych nebyl!

Král. I s tímto hubencem hubeným? (Ukáže na Jana.)

Jíra. Milosti, na takového školometa je to hrubě dost.

Král. Já tě té partéky zbavím.

Všichni (překvapení).

Král. Ať zůstane u mne, ve dvorské čeledi.

Jan (radostně překvapen). O díky Milosti!

Král (k Aleně). Pak už zapírat nebudeš.

Alena. Už teď nezapírám, Milosti.

(Hlahol trubky.)

Král. Co to? (Vstoupí do okna.) Ej toť naše družina. (Vychýlí se ven a kyne.) Tu jsem! Tu jsem!

(Venku před hrádkem veselá fanfara lovecká.)

Král (v plném světle do jeviště). Poznali mne — a teď (sestoupí svižně dolů) se mistře, posilníme, a pak — půjdeme zas lovit.

M. Purk. (v němém úžasu).

Král (k Jírovi). Pojď také. (K Aleně a Maří.) Zatím dobrou noc i dobré jitro! (Odejde dveřmi v pravo)

M. Purk. (za ním).

Jan (k Jírovi, jenž je na odchodu za králem). Už ne-jsem školomet.

Jíra. Ani král a proto vítěj! (K Aleně.) A ty kolčavo! (K Dobroničkovi.) Pojď posloužit (odejde za králem).

Dobron. (ukáže na kolébku). Ta už nebude (ukáže kolébání a odejde za Jírou).

Apot. (postoupí). A, a, kam — mne dáte —

Alena. A třetí král! Líbí-li se, Milosti, třeba zas do Dobroničkovy komnaty.

Apot. Ty perný kořínku! (Odchází v levo.)

Maří (vesele). To byla začarovaná noc!

Jan. Blažená! Na tu budeme pamatovat!

Alena. A tamhle na kolébku!

(Z nádvoří fanfara rohů.)

Opona spadne.

